

מסדר החנות והחנות - המחלקה לתרבות חורבנית

גליונות לפרשת השבוע
בעריכת נחמה ליבוביץ
שנת העשרים ושבע

ס' ט' - כ"ד

עקב (תשכ"ח)

גליון זה הוא המסך של גליונות עקב תשכ"ו-תשכ"ז שעסקו גם הם בחלק זה של פרקנו.

א. השנה

פ' ט': בעלונותי חתרה לקחת לוחות האבנים לוחות הברית

ו' י': ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים...

י' יא': ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה נתן ה' אלי את שני לוחות האבנים לוחות הברית

י' טו': ואפן וארז סן החר וחרר בוער באש ושני לוחות הברית על שתי ידי

י' יז': ואתפש בשני הלוחות ואשליכם.

הסבר למה לא בקראו הלוחות גם בפ' י"ז "שני לוחות הברית".
(לענין הכפל שנתינה עיין גליון עקב תשי"ב).

ב. ט"ד. וארא ותבנה תמאתם לה' אלוהיכם, עשיתם לכם עגל מסכה סלהם סחה מן תדורכם...

י"ד. ואתפש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי

אבות דר' נתן פרק ב'

נסתכל בחזן וראה שפרח כתב מעליהן. אמר: היאך אני נתן להם לישראל את הלוחות שאין בהם מסע, אלא אחוז ואשברם, שנ' "ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי".

ומקשים: היאך יש ללמוד מפסוק זה ש"נסתכל בלוחות וראה וכו'", וחלא לפי חכתוב נראה שנסתכל בעגל ובעובדים לו?

בעל מסך תכמה מישוב קושיה זו בעזרת חכתוב בר' כ"ט כ"ה: "ויהי בבקר וחנה היא לאת". וכן ויקרא י' ט"ז "ואת שעיר החטאת דרש משה וחנה שורף", שם ב' ב' "וירא וחנה חסנה בוער באש וחסנה איבנו אוכל";

1. ישב את הקושיה הנ"ל בעזרת הפסוקים האלה!

2. מהו המסומל בצירור זה של פריחת הכתב מעל הלוחות?

ג. י"ט כי יגרתי מפני חאף ותחמה אשר קצף ה' אליכם להשמיד אתכם וישמע ה' אלי גם בפעם החיא.

רמב"ן ד"ה כי יגורתי מפני חאף:

ואשר כי מפני חאף וחחימה אשר קצף ה' סתחלה עליכם להשמיד אתכם יגורתי גם עתה, כי עדיין יש עליכם להשמיד אתכם מן הקצף הגדול החוא, אע"פ שכבר נחם ה' אל חרעו אשר דבר לעשות לעמו, על כן חזרתי וחתגפתי עליכם ארבעים יום וארבעים לילה עד ששמע אלי גם בפעם החיא כאשר שמע בפעם הראשונה קודם שירדתי. וגם בעד אחרון התפללתי בפעם הזאת שחזרתי שם, כי עד שיבער את העגל לא תשגיח רק להשיב תמחו מהשחית את העם כרבע.

דבר ד"ה להשמיד אתכם.

דאף על גב שכבר נחם בו על הכליון מכל מקום לא נחם עדיין על השמדת אותו דור... נחיה הרצון שיהיה בשאר חסף עם ששם עד שיגדלו כמו שהיה במרגלים אלא דאם נשאר זה הדור עצמו ארבעים שנה, ובששת העגל היתה הגזלה להשמיד זה הדור בפעם אחת...

1. מה הקשי במסוקנו?

2. איש הבדל בין דעות שני הפרשנים בישוב הקשי הנ"ל מן התכוונן שני הפרשנים לאותה תשובה?

3. א. מעל העגל, כבר מביא ראיה לתפישתו (שחאף וחחימה חיו להשמיד אותו דור) מאחד הפסוקים הנאים בפרקנו. מהו הפסוק?

4. התוכל למצוא טבה, לכך למה שופר הדבר על תפילת משה גם בעד אחרון בטקסנו ולא סופר הדבר בפדשה כי-תשא?

(גליון קטב)

ד. כ"ב ובתעורה ובמסח ובקברות התאורה מקבילים הייתם את ה'.
כ"ג ובשלח ה' אתכם מקדש ברנע לאמור: עלו ורשו את הארץ... ותמרון את פי ה'
אלקיעם ולא תפנהם ולא תפנהם בקולו.

1) אברבנאל קטב: הספק העשירי הוא באמרו 'ובתעורה' ובמסח ובקברות התאורה" והוא
כי אם היה מספר פונותם בפניו העגל, למח לא השלים ספורו ואחר כך יזכור
פונות תעורה ומסח ובקברות התאורה? והוא לא כן עשה, כי בתוך ספור העגל
הכניס וזכר פניו תעורה ומסח ובקברות התאורה וחזר אחר כך לספור העגל
עצמו!

הספק ה"א במסרו "ובשלח ה' אתכם מקדש ברנע לאמור: עלו ורשו את הארץ
אשר נתתי לכם ותמרון את פי ה' וכו'"; ויקשה למח זכר כאן פניו המרגלים
בקצור גדול ובראשי דברים כאלה, בהיות שכבר זכרו באורך ובהרחבה הספור
חזר בפ' אלה הדברים!

יטב את שתי קושיותיו.

2) ראב"ע ד"ה ובתעורה:
... ופעת לחבר תעורה עם מסח, כי היו העם מתאוננים כמו פנסים לשם וחזכיר
תעורה קודם מסח, כי במסח לא אירע להם כלום. ויש אומרים כי בא עמלק
בשגור שגור ה'*, ועל כן הזכיר בערת אש ה' בהם ודגוב עמלק ומכת המתאונים
- הזכיר בתחילה הקשה.

(*) רומז כאן לדברים הביאם רש"י בשמות י"ז ה' ו"ה ז"בא

עמלק:

ספר פרשה זו לסקרא זה, לומר: תמיד אני ביניהם ומזוסם
לכל צרכיכם ואתם אומרים: "היה ה' בקרבנו אם איננו?"
הייכם שחלב בא ונרשך אתכם ואתם צועקים לי ותועשו,
היכן אני.

מלי לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך. היה אותו בן
רואה חפץ ואומר: "אבא סול חפץ זה ותן לי" והוא נותן
לו. וכן שנית וכן שלישית. פגעו באדם אחד, אשר לו
אוחו הבן: "ראית את אבא?" אמר לו אביו: "אינך יודע
היכן אני?" השליכו פעליו ובא חלב ונשכר.

1) מה קשה לראב"ע במספרו - הוא אותו קשי שמקשה אותו אברבנאל
ב"ספק העשירי"?

2) למה מה שפירש הראב"ע כאן את ה' אומרים בסבת ברא עמלק, מה
פניו למספרו?

3) פירוש ד"ה ובתעורה ובמסח
ראב"ע מביאם ענין קטבכם את האל ית' בשגור הלוחות ותוצרכתי להחפץ
בפדכם בצום ארבע יום - הזרתם לחפצו בתעורה ובמסח כשבכיתם בארבע
לבוטח.

מה קשי אשר אותו רוצה ספורנו ליטב, האם הוא אותו קשי העוסק
לפני הראב"ע אם לא?

ה. ז' ... למח אלוט אשר יצא מדרך פצרים עד בואכט עד המקום חזר
פצרים הייתם עם ה'.

כ"ז. פצרים הייתם עם ה' פירש דעתי אתכם.

1) לפי ה' דוד חנפמן אין לפרש "ידע" בפ' כ"ז כהוראתו בבר' כ"ט ה' "הידעתם
את לבן" או לבן' כ"ה ט"ז "ואבכי לא ידעתי" (או שמואל ה' נ"ה)
כי אם כהוראת "ידע" בטעמי כ"ז כ"ב:

ידע הדע פני באבן שיה לבך לעדריס.

חסבר את פרושו ונמקחו! (שים לב להקבלה בין פ' ז' לפ' כ"ד).